

DEONTOLOGISCHE CODE MANDATARISSEN

GEMEENTE LONDERZEEL

VASTGESTELD DOOR DE GEMEENTERAAD IN ZITTING VAN JUNI 2013

ONTWERP VAN DEONTOLOGISCHE CODE VOOR MANDATARISSEN

Wettelijke basis:

- GD art.41 De gemeenteraad neemt een deontologische code aan.
- GD art.56 Het college van burgemeester en schepenen neemt een deontologische code aan, die minstens de deontologische code, zoals aangenomen door de gemeenteraad omvat

VOORSTEL VAN DEONTOLOGISCHE CODE VOOR MANDATARISSEN

INLEIDING

Deontologie voor mandatarissen situeert zich op verschillende niveaus, waarvan een van de belangrijkste de dienstverlening aan de bevolking is. Op dit niveau bepaalt hun gedrag niet enkel de integriteit van de mandataris zelf, maar door de representatieve rol die zij spelen, wordt ook de integriteit van de hele organisatie bepaald.

Een tweede belangrijk niveau ligt intern: mandatarissen vervullen een voorbeeldfunctie voor de organisatie door de manier waarop ze zich gedragen ten opzichte van elkaar en van de ambtenaren. Integer gedrag wordt nagevolgd, misbruiken jammer genoeg ook.

Het debat inzake deontologische afspraken over het gedrag van lokale mandatarissen in verband met de dienstverlening aan de bevolking kan niet apart behandeld worden van het fundamentele debat over de juiste taakinvulling van de mandataris. Er moet een duidelijke afbakening zijn tussen de taken en de opdrachten van de ambtenaren en deze van de mandatarissen.

Uitgaande van de bestaansreden van de politiek, hebben de mandatarissen de plicht om beslissingen te nemen over de richting waarin de lokale samenleving moet evolueren, over de fundamentele vraagstukken van de maatschappij.

De hoofdopdracht van een mandataris is als volgt samen te vatten:

- besturen op hoofdlijnen: visie ontwikkelen en strategische keuzes maken ten behoeve van het algemeen belang
- controletaak op het ambtelijk en bestuurlijk functioneren
- signaalfunctie: door permanente contacten met de bevolking op de hoogte blijven van belangrijke maatschappelijke problemen waarvoor een overheidsop treden noodzakelijk is.

Deontologische afspraken in verband met dienstverlening situeren zich op het vlak van de "signaalfunctie". Behalve in noodgevallen mag het niet het oogmerk zijn, om zelf concrete problemen "ad hoc" op te lossen, maar om structurele oplossingen te bieden aan problemen, waar mandatarissen in hun contacten met de bevolking op stuiten. Mandatarissen proberen in elk geval om de burger goed te informeren en correct door te verwijzen naar bevoegde diensten.

De correcte naleving van deze deontologische code moet er ook toe bijdragen dat de deontologie bij de bevolking wordt versterkt en dat vragen naar ontoelaatbare tussenkomsten niet langer worden gesteld.

Mandatarissen moeten er zich steeds van bewust zijn dat zij voor de gemeenschap werken en verantwoordelijk zijn voor de besteding van gemeenschapsgeld. Zij aanvaarden dat een goede democratische controle noodzakelijk is en zijn daarom steeds bereid verantwoording af te leggen voor hun bestuurlijke daden.

In alle hun contacten, intern en extern, handelen mandatarissen volgens de normen van "bestuurlijke integriteit", gekenmerkt door begrippen als rechtschapenheid, onkreukbaarheid, zorgvuldigheid, zuiverheid van oogmerk, betrouwbaarheid, geloofwaardigheid, loyaliteit, objectiviteit en rechtvaardigheid.

Het Gemeentedecreet zelf en andere regelgevingen leggen al een aantal regels op om niet-integer gedrag tegen te gaan: verbodsbepalingen bij belangenconflicten, cumulbeperkingen om belangenvermenging te vermijden, inzagerecht, aangifteplicht van verkiezingsuitgaven en mandaten, ...

Er zijn echter situaties denkbaar, waar - hoewel er strikt juridisch geen bezwaren zijn - het optreden van een mandataris toch vragen kan oproepen. Deze deontologische code moet houvast bieden om in dergelijke situaties de juiste keuzes te maken.

HOOFDSTUK 1 - DEFINITIE EN TOEPASSINGSGBIED

ARTIKEL 1

§ 1 Deze deontologische code omvat het geheel van beginselen, gedragsregels, richtlijnen en principes, die voor de lokale mandatarissen als leidraad dienen bij de uitoefening van hun mandaat en bij de dienstverlenende activiteiten ten behoeve van de bevolking.

§ 2 Deze deontologische code is een interne regeling in aanvulling op de wettelijk vastgestelde regels. Mandatarissen zijn aanspreekbaar op de naleving van deze code.

ARTIKEL 2

Deze code is van toepassing voor de lokale mandatarissen:

- de burgemeester / voorzitter van de gemeenteraad
- de voorzitter van het OCMW, in zijn hoedanigheid als lid van het college
- de schepenen
- de gemeenteraadsleden

ARTIKEL 3

§ 1 Wanneer in deze code de begrippen "burger" en "bevolking" zijn vermeld, worden hier niet alleen personen mee bedoeld, maar ook groepen, verenigingen, bedrijven en andere organisaties.

§ 2 Met "bestuur" wordt het gemeentebestuur bedoeld, met "overheid" ook andere overheidsinstellingen en -diensten.

HOOFDSTUK 2 - ALGEMENE UITGANGSPUNTEN, DOELSTELLINGEN EN PLICHTEN

ARTIKEL 4

Bij hun optreden binnen en buiten de gemeentelijke context en in hun **contacten met de bevolking, groepen, instellingen en bedrijven** geven de mandatarissen steeds voorrang aan het algemene belang boven het particuliere belang en vermijden zij elke vorm van belangenvermenging.

ARTIKEL 5

§ 1 Mandatarissen, die ook een ander openbaar mandaat bekleden, houden zich bij alle activiteiten, ook deze uit hoofde van het andere mandaat, aan deze deontologische code.

§ 2 De mandatarissen waken er over dat zij, ook buiten hun politieke mandaten en activiteiten, geen activiteiten ontplooiën die de eer en de waardigheid van hun mandaat kunnen schaden.

HOOFDSTUK 3 - INFORMATIEBEMIDDELING - DOORVERWIJZING - ADMINISTRatieve BEGELEIDING

ARTIKEL 6

§ 1 Het behoort tot de taak van de mandataris om informatie te ontvangen en te verstrekken in verband met:

- de diensten waar de burger terecht kan voor informatie
- de werking van de klachtendienst
- de diensten die instaan voor het behandelen van klachten over het optreden van de overheid.

§ 2 Mandatarissen verwijzen vraagstellers, waar mogelijk, correct en efficiënt door naar de bevoegde overheidsdienst of naar particuliere of overheidsdiensten, die gespecialiseerd zijn in het oplossen van het opgeworpen probleem.

§ 3 In het kader van hun algemene luisterbereidheid kunnen mandatarissen de rol vervullen van vertrouwenspersoon. Zij nemen daarbij de nodige discretie in acht.

ARTIKEL 7

§ 1 Bestuurlijke en gerechtelijke informatie waarop de vraagsteller geen recht heeft, die de goede werking van de overheid of het gerecht kan doorkruisen, die de privacy van anderen in het gedrang kan brengen, of die overeenkomstig wettelijke of reglementaire bepalingen niet mag worden verstrekt, mag niet meegedeeld worden. Deze verbodsbepaling blijft gelden, ook nadat de mandataris zijn mandaat heeft neergelegd.

§ 2 Al dan niet vertrouwelijke informatie, waar mandatarissen uit hoofde van hun mandaat voorkennis van nemen, en die voor derden van grote waarde kan zijn, wordt niet meegedeeld alvorens het bestuur deze informatie openbaar heeft gemaakt. Evenmin wordt deze voorkennis aangewend om er persoonlijk voordeel uit te halen.

§ 3 Informatie, al dan niet vertrouwelijk, waarvan mandatarissen uit hoofde van hun mandaat voorkennis van nemen, en die nog niet openbaar is, wordt noch rechtstreeks, noch onrechtstreeks meegedeeld aan de pers.

ARTIKEL 8

§ 1 Mandatarissen kunnen de burgers ondersteunen en begeleiden in hun relatie met de administratie of met de betrokken instanties. Zij kunnen de burgers helpen om, via de geëigende kanalen en procedures, een aanvraag te richten tot de overheid, informatie te vragen over de stand van zaken van een dossier, daarover nadere uitleg of informatie te vragen, of voorafgaande vragen te stellen over de administratieve afhandeling van dossiers.

§ 3 Bij het ondersteunen en begeleiden van vraagstellers, respecteren de mandatarissen de onafhankelijkheid van de ambtenaren en diensten, de objectiviteit van de procedures, en de termijnen die als normaal worden beschouwd voor de afhandeling van soortgelijke dossiers.

§ 4 Wanneer een mandataris optreedt als administratief begeleider of ondersteuner van een burger, wordt eventuele briefwisseling terzake gevoerd op naam van de burger. Er wordt op geen enkele wijze gewag gemaakt van de begeleiding of ondersteuning van de mandataris.

HOOFDSTUK 4 - TUSSENKOMSTEN

ARTIKEL 9

§ 1 Bespoedigingstussenkomsten, waarbij mandatarissen een procedure proberen te versnellen in dossiers, zijn niet toegelaten.

Het bespoedigen van het ene dossier houdt automatisch de vertraging van andere dossiers in, wat een vorm is van favoritisme.

§ 2 Gemotiveerde tussenkomsten zijn toegelaten binnen het wettelijk kader:

- vragen naar de stand van zaken in een dossier
- vragen naar de reden voor een langdurige of laattijdige behandeling van een dossier
- het vestigen van de aandacht op objectieve gegevens die een versnelde afhandeling van een dossier rechtvaardigen
- vragen naar een concrete toelichting bij de bestaande regelgeving
- vragen naar een toelichting bij de elementen en motieven die tot een bepaald besluit hebben geleid
- vragen naar een verantwoording voor het niet beantwoorden van vragen van een burger.

ARTIKEL 10

§ 1 Tussenkomsten van mandatarissen in selectie- of bevorderingsprocedures met de bedoeling de kansen van bepaalde kandidaten te beïnvloeden zijn verboden.

§ 2 Wanneer mandatarissen om steun gevraagd wordt door kandidaten die een bepaalde functie ambiëren, dan delen zij de kandidaat mee dat de aanstelling gebeurt op basis van objectieve criteria en volgens de vastgestelde procedures. Voor verdere informatie verwijzen zij de kandidaat door naar de bevoegde dienst of instantie.

§ 3 Volgende tussenkomsten in selectie- of bevorderingsprocedures zijn wel toegestaan:

- inwinnen en doorgeven van informatie omtrent de voorwaarden en de organisatie van examens en bekwaamheidstests en de procedures voor benoemingen, aanstellingen en bevorderingen
- het uitoefenen van toezicht op de objectiviteit van examens of bekwaamheidstests, zonder zich evenwel in het verloop ervan te mengen of te interveniëren met het oog op de beïnvloeding van het resultaat
- het louter informeren van belangstellenden over werkaanbiedingen en vacatures in de particuliere en overheidssector.

ARTIKEL 11

§ 1 Elke tussenkomst van een derde in een dossier, van welke aard de tussenkomst of wie de interveniënt ook is, wordt door de behandelende ambtenaar opgenomen in het administratief dossier. Dit wordt tevens meegedeeld aan de interveniënt.

§ 2 Worden niet beschouwd als tussenkomsten en komen bijgevolg niet in het dossier:

- louter informatieve vragen van algemene of technische aard
- vragen en/of tussenkomsten van uitvoerende mandatarissen in het kader van hun functionele of hiërarchische relatie ten aanzien van de behandelende ambtenaar, tenzij wanneer men artikel 9 en 10 tot doel heeft.

ARTIKEL 12

- § 1 Elke poging tot begunstigen of bevoordelen, waarbij een burger door toedoen, bemiddeling of voorspraak van een mandataris iets probeert te bereiken wat onrechtmatig of wettelijk niet toelaatbaar is, of indruist tegen het algemeen belang, is verboden.
- § 2 Tussenkomen van mandatarissen met de bedoeling de toewijzing en/of de uitvoering van contractuele verbintenissen van of met het bestuur te beïnvloeden, zijn verboden.
- § 3 Tussenkomen bij gerechtelijke of politionele instanties om de juridische besluitvorming in individuele dossiers te beïnvloeden, zijn verboden.

ARTIKEL 13

- § 1 Alle vormen van schijndienstbetoon, waarbij mandatarissen bewust maar onterecht de indruk wekken dat zij bij de goede afloop van een dossier daadwerkelijk tussengekomen zijn, eventueel zonder dat de betrokken burger hierom heeft gevraagd, zijn niet toegestaan.
- § 2 Wanneer een burger er niet om heeft gevraagd, contacteert de mandataris hem niet, om naast de officiële kennisgeving, op de hoogte te brengen van de besluiten die in een dossier werden getroffen.

HOOFDSTUK 5 - DIENSTVERLENING

ARTIKEL 14

De mandatarissen gebruiken voor de omschrijving van hun eigen dienstverleningsactiviteiten geen termen die verwarring doen ontstaan met dienstverleningsactiviteiten van de overheid, of die refereren naar gemeentelijke diensten.

ARTIKEL 15

Elke rechtstreekse dienstverlening, informatiebemiddeling of doorverwijzing gebeurt zonder materiële of geldelijke tegenprestatie, van welke aard of omvang dan ook. Evenmin wordt enige vorm van politieke klantenbinding nagestreefd.

ARTIKEL 16

De mandatarissen staan op dezelfde gewetensvolle manier ten dienste van alle burgers, zonder onderscheid te maken in geslacht, ras, huidskleur, afstamming, sociale stand, nationaliteit, filosofische overtuiging, seksuele geaardheid, partijvoorkeur of persoonlijke gevoelens.

ARTIKEL 17

- § 1 Het bestuur maakt de lijst van alle gemeentelijke mandatarissen met hun contactgegevens / bevoegdheden bekend via diverse communicatiekanalen.
- § 2 Het is mandatarissen verboden rechtstreeks of onrechtstreeks publiciteit te maken over hun dienstverlening. Ze kunnen bekendheid geven aan hun bereikbaarheid voor de bevolking door het publiceren van naam, mandaat, telefoon, fax, e-mailadres en spreekuren en eventueel een foto. In geen geval mag melding gemaakt worden van de aard van de dienstverlening waarin zij eventueel gespecialiseerd zijn. Ook hun professionele activiteiten worden gescheiden van het uitoefenen van hun mandaat.

§ 3 Tenzij deze huis aan huis bedeed worden, gelden deze regels niet voor ledenbladen van politieke partijen of voor eigen politieke publicaties.

ARTIKEL 18

De mandatarissen maken in verkiezingspropaganda en -mailings, die individueel geadresseerd zijn, geen melding van diensten die zij eventueel voor de betrokkenen hebben verricht. In geen geval wekken zij de indruk dat zij steun vragen in ruil voor bewezen diensten. Dit artikel is ook van toepassing bij mondelinge verkiezingspropaganda.

HOOFDSTUK 6 - BELANGENVERMENGING

ARTIKEL 19

§ 1 Mandatarissen nemen geen geschenken, uitnodigingen of andere voordelen aan, die een sfeer of een schijn van partijdigheid kunnen doen ontstaan, waardoor het lijkt dat zij niet langer onpartijdig, onafhankelijk en objectief kunnen beslissen.

§ 2 Indien mandatarissen namens het bestuur optreden, kunnen zij aan derden geschenken geven, of hen voor activiteiten uitnodigen, mits hierbij alle schijn van partijdigheid of belangenvermenging wordt vermeden.

§ 3 Mandatarissen brengen enkel bezoeken aan bedrijven, beurzen en realisaties wanneer dergelijk bezoek onontbeerlijk is voor de beleidsvoorbereiding. We verwijzen hiervoor naar het KB Plaatsing Klassieke Sectoren van 15 juli 2011 dat het volgende bepaalt "De aanbestedende overheid mag vóór het aanvatten van een gunningsprocedure de markt verkennen met het oog op het opstellen van de opdrachtdocumenten en – specificaties op voorwaarde dat de marktverkenning niet tot een verhindering of een vertekening van de mededinging leidt."

§ 4 Van ieder bedrijfsbezoek dient een beknopt verslag te worden opgesteld, dat voorgelegd wordt aan het college van burgemeester en schepenen.

§ 5 Enkel met uitdrukkelijke toestemming van het SC kunnen mandatarissen deelnemen aan door derden georganiseerde reizen.

ARTIKEL 20

§ 1 Mandatarissen vermijden situaties waar belangenvermenging of een schijn van belangenvermenging zich kan voordoen.

§ 2 Alle wettelijke en decretale verbodsbepalingen om belangenconflicten te vermijden worden strikt nageleefd.

ARTIKEL 21

Mandatarissen, die uit hoofde van hun gemeentelijke mandaat, ook een mandaat bij een andere organisatie bekleden, verdedigen bij de besluitvorming in deze andere organisatie, steeds de belangen van de gemeente.

HOOFDSTUK 7 - INTERNE ONGANGSVORMEN

ARTIKEL 22

§ 1 Mandatarissen gaan met ambtenaren om als volwaardige partners, met respect voor elkaars bevoegdheden:

- de prerogatieven van de gemeenteraad

- de beslissingsbevoegdheid van de verkozen mandatarissen
- de decretaal toegewezen of gedelegeerde bevoegdheden van de verschillende partijen
- de beleidsvoorbereidende en uitvoerende opdracht van het ambtenarenkorps.

§ 2 Mandatarissen gaan met ambtenaren om op een respectvolle en hoffelijke wijze. Iedere vorm of schijn van morele intimidatie, beïnvloeding, pesterij of ongewenst seksueel gedrag is verboden.

ARTIKEL 23

§ 1 Mandatarissen mogen van ambtenaren een tijdige, correcte en loyale uitvoering van de genomen besluiten en de door het college van burgemeester en schepenen gegeven opdrachten verwachten. Ambtenaren kunnen maar verantwoordelijk gesteld worden voor die taken die binnen hun bevoegdheid en verantwoordelijkheid vallen en voor zover de nodige middelen voor de uitvoering ervan ter beschikking werden gesteld.

§ 2 Mandatarissen geven aan ambtenaren geen rechtstreekse opdrachten, die buiten hun bevoegdheid vallen. In geen geval worden door de mandataris prestaties gevraagd ten persoonlijke titel. In casu wordt hier onder mandataris verstaan : de leden van het schepencollege en de voorzitters van de gemeenteraadscommissies. De voorzitters van de gemeenteraadscommissies kunnen wel instructies geven aan de secretaris van hun commissie met betrekking tot de opmaak van de agenda voor een vergadering, de opmaak van een verslag of de verzending van uitnodigingen voor de leden van de commissies.

ARTIKEL 24

§ 1 Mandatarissen gaan met elkaar om als volwaardige partners, ongeacht tot welke partij zij behoren, met respect voor de rol die elke mandataris te spelen heeft.

§ 2 Mandatarissen geven intern of extern, mondeling of schriftelijk, correcte informatie.

ARTIKEL 25

§ 1 De mandatarissen gebruiken de middelen, materialen en faciliteiten die het bestuur hen ter beschikking stelt, uitsluitend voor de uitoefening van hun mandaat. Zij springen hier zuinig mee om.

§ 2 De voor rekening van het bestuur gemaakte kosten, worden vergoed conform de bepalingen in artikel 32 van het huishoudelijk reglement van de gemeenteraad.

HOOFDSTUK 8 - NALEVING, CONTROLE EN SANCTIONERING

ARTIKEL 26

§1 Integriteit houdt in dat mandatarissen de verantwoordelijkheden, die met het mandaat samenhangen, aanvaarden. Zij handelen dan ook in volledige transparantie en zijn bereid verantwoording af te leggen binnen de eigen bestuursorganen, of desgevallend aan de externe auditor.

§2 Mandatarissen reageren alert wanneer mogelijkheden tot fraude of corruptie zich voordoen. Zij bestrijden fraude en corruptie met alle mogelijke middelen zodat het imago van de overheid niet geschonden wordt en er geen financiële schade ontstaat.

ARTIKEL 27

- § 1 De gemeenteraad stelt een commissie van begroting, financiën, personeel en patrimonium die waakt over de naleving van deze deontologische code.
- § 2 De gemeenteraadscommissie begroting, financiën, personeel en patrimonium oordeelt over meldingen en klachten inzake inbreuken op de deontologische code. Zij kan tevens advies uitbrengen over de bepalingen in deze code.

ARTIKEL 28

- § 1 Wie geconfronteerd wordt met een handeling, die kennelijk in strijd is met deze deontologische code, meldt de inbreuk schriftelijk binnen de 10 dagen aan de gemeentesecretaris. Anonieme klachten zijn niet ontvankelijk.
- § 2 Deze melding wordt tegelijkertijd ter kennis gebracht van de betrokken mandataris en van de voorzitter van de deontologische commissie.
- § 3 De voorzitter roept binnen de 30 dagen nadat hij/zij kennis kreeg van de klacht de deontologische commissie samen, die de gegrondheid van de klacht onderzoekt. Om het recht van verdediging van de betrokken mandataris te vrijwaren, wordt deze ter zitting gehoord.
- § 4 De vergaderingen van de deontologische commissie zijn niet openbaar.
- § 5 De voor de gemeenteraadscommissies geldende bepalingen inzake quorum en wijze van stemmen gelden tevens voor de deontologische commissie, met dien verstande dat steeds geheim wordt gestemd.
- § 6 Wanneer een lid van de commissie, hetzij als klager, hetzij als aangeklaagde, betrokken partij is, neemt hij niet deel aan de beraadslaging en de stemming. In dit geval wordt de plaatsvervanger opgeroepen.
- § 7 Stelt de commissie bij gewone meerderheid van de geldig uitgebrachte stemmen, zonder rekening te houden met de onthoudingen, een inbreuk op de deontologische code vast, wordt in hoofde van de betrokken mandataris een blaam uitgesproken.
- § 8 De betrokken mandataris wordt onverwijld schriftelijk in kennis gesteld van de uitspraak van de deontologische commissie.
In geval van een blaam wordt ook de voorzitter van de gemeenteraad in kennis gesteld. Deze is er aan gehouden de uitspraak in openbare zitting mee te delen aan de gemeenteraad tijdens de eerstvolgende zitting.
- § 9 Het verslag van de vergadering van de deontologische commissie wordt niet bekendgemaakt.

HOOFDSTUK 9 - INWERKINGTREDING

ARTIKEL 30

Deze deontologische code treedt in werking op de dag na de goedkeuring door de gemeenteraad

ARTIKEL 31

- § 1 Alle mandatarissen en personen op wie deze code van toepassing is, ontvangen er een exemplaar van.
- § 2 Deze deontologische code wordt openbaar gemaakt via de gemeentelijke website.